

دا کتاب له اصلاح انلاين څخه ډانلوډ
شوی دی، تاسو کولی شئ له همدې
سایت څخه په زرگونو مقالې په لسگونو
کتابونه، سلايدونه، ترانې، وېډيوگانې،
او ګڼ شمېر نور موضوعات ډانلوډ کړئ.
ادرس:

<http://eslahonline.net>

1

درسول الله ﷺ

100

احاديث

ترتيب او ژباړه: مولوی امين الله ازهره وال

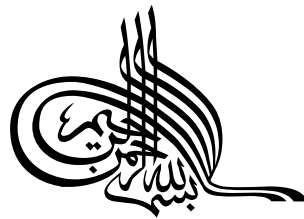
د کتاب خانګړنې:

د کتاب نوم: د رسول ﷺ 100 احاديث
ترتيب او ژباړه: مولوی امين الله ازره وال
پيزاين: جاويد خان اميري
خپرونکې اداره: جمعيت اصلاح و انکشاف اجتماعي افغانستان
د تربيت او مهارتونو د ودې خانګه
د چاپ شمير: 10000 ټوکه
د چاپ کال: 1387 لمريز

آدرس: کابل، خوشحال مينه، الف ساحه،
د شاداب ظفر بلاکونوترشا د اصلاح کوڅه
0778191382 / 0799394015
0752021221
موبایل
ديجيتل:

Email: eslahmilli@gmail.com

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على محمد وعلى آله
وصحبه أجمعين وبعد:

لكه څرنگه چې الله ﷺ انسان عبث اوبې ځايه نه
دی پیدا کړی، نو دهغه د ژوند تگلاره یې هم ورته
بنودلې ده. له قرآن کریم ترڅنګ د رسول الله ﷺ
احاديث دي، چې د مسلمان ژوند پر روښانه لیکو
روانوي، نو هر مسلمان ته دا ښايي، چې دخپل وس
اوتوان سره سم د قرآن کریم ترڅنګ د رسول الله ﷺ پر
احاديثو ځان پوه کړي.

دا لنډه لیکنه چې په مختلفو موضوعاتو کې د رسول
الله ﷺ لنډاوجامع احاديث په کې راټول شوي او ژباړه یې

روانه اوساده ده، په دې موخه لیکل شوي ده، چې په
آسانه توګه ترې استفاده وشي.

دالیکنه خپلو ټولو مسلمانانو ورونو او خویندو
ته وړاندې کوواو له الله ﷺ څخه غواړو چې زموږ
ژوند، مرګ، کړنې او هرڅه دخپلې رضا اوخوبنۍ
لپاره وګرځوي.

ددعا په هیله

نيت او اخلاص

1. عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مِمَّا تَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهَاجَرْتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهَاجَرْتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ. رواه البخاري

له حضرت عمر فاروق رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خُخه روايت دى: چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي د اعمالو ثواب په نيت پورې تړلی دی، او د هر سړي لپاره هغه څه دي چې ده يې نيت کړي وي، څوک چې د الله اورسول په خاطر هجرت وکړي، دده هجرت د الله اورسول له طرفه مقبول دي، او څوک چې د دنيا د لاس ته راوړنې لپاره هجرت وکړي او يا د کومې بڼځې سره

د نکاح کولولپاره هجرت وکړې، دده هجرت د هغه څه لپاره دی چې ده ورته هجرت کړې دی. دا حدیث امام بخاری روایت کړی دي. دا حدیث امام بخاری روایت کړې دي.

2. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَامِكُمْ، وَ لَا إِلَى صُورِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَ أَعْمَالِكُمْ» رواه مسلم.

له ابوهريره رضي الله عنه څخه روایت دی هغه ویلی : چې رسول الله ﷺ فرمایلی : په یقیني ډول الله ﷻ ستاسی جسمونو او شکلونوته نه گوری بلکه ستاسی زړونو او عملونو ته گوری.

توبه او استغفار

3. عَنِ الْأَعْرَبِيِّ بْنِ يَسَارٍ الْمُرَزِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ، فَإِنِّي أَتُوبُ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ ﴿﴾ رواه مسلم

له اغربین سیار مزنی رضي الله عنه نه روایت دی هغه ویلی : چې رسول الله ﷺ فرمایلی دی: ای خلکو د الله تعالی ته رجوع وکړی او بېننه تری وغواړی ځکه چې زه په ورځ کی سل ځله توبه اورجوع کوم.

4. عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ يَنْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيئُ النَّهَارِ وَ يَنْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيئُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا. رواه مسلم.

ابوموسیٰ اشعری ؓ له رسول الله ﷺ څخه روایت کوی چې رسول الله ﷺ فرمایلی دي : الله تعالیٰ خپل بلا کيفه لاس د شپي له مخې غوړوی ترڅو د ورځي گناهگاران توبه وباسی او همدا ډول د ورځي له مخي خپل بلا کيفه لاس غوړوی تر څو د شپي گناهگاران توبه وباسی. دا به هغی پوری دوام کوی ترڅو لمر د مغرب له لوری راوخیژی .

خواکمن انسان

5. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ؓ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: (لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ) متفق عليه.
له ابوهريره ؓ څخه روایت دی: چې رسول الله ﷺ فرمایلی دي : پهلوان هغه څوک ندی چې نور خلك

ځملوی، حقیقی پهلوان هغه دی چې د غصی پرمهال، خپل نفس په واک کی ولری

شهادت غوښتنه

6. عَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ ؓ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: (مَنْ سَأَلَ اللَّهَ تَعَالَى الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ ، وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ) رواه مسلم

له سهل بن حنيف ؓ څخه روایت دی: چې رسول الله ﷺ فرمایلی دي : څوک چې په ریښتیا سره له الله تعالیٰ څخه د شهادت غوښتنه وکړی نو الله تعالیٰ به دی د شهیدانو مقام ته ورسوی که څه هم هغه په خپل بستر کی مړ شی.

هونبيار انسان

7. عَنْ أَبِي يَعْلَى شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ، وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ اتَّبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ الْأَمَانِيَّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

ابويعلى شداد بن اوس رضي الله عنه درسول الله صلى الله عليه وسلم خخه روايت كړي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: هونبيار سپري هغه دي چې له ځان سره حساب كتاب وكړي اود اخرت لپاره كاروكړي، اوكم عقله سپري هغه دي چې خپل نفس دخپلونفسی غوښتنو تابع كړي اود الله تعالى پوري بي ځايه هيلی وتړي.

لنډه او جامعه دعا

8. عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ الْهُدٰى وَالتَّقٰى وَالتَّعٰفٰى وَالتَّغْنٰى. رَوَاهُ مُسْلِمٌ

له عبدالله بن مسعود رضي الله عنه خخه روايت دي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به داسی دعاكوله: ای الله زه له تاخخه د هدايت، تقوی، پاك لمنی او دزړه د غنیوالی سوال كوم.

به الله تعالی توكل

9. عَنْ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: (لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا) رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ حَدِيثٌ حَسَنٌ.

له حضرت عمر رضي الله عنه خخه روايت دي هغه ويلي دي چې ماله رسول الله صلى الله عليه وسلم خخه اوريدلي دي: كه چيري تاسي په رينبتياسره په الله تعالى باندي توكل او بروسه وكړئ نوتاسي ته به د مرغانوپه خيبر روزي دركړي چې سهار له (خپلو خالوخه) په نهاره الوزي او بيگا ته په مړه گيډه راستنيري.

ايمان او استقامت

10. عَنْ أَبِي عَمْرٍو سَفِيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم ! قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا، لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ، قَالَ: " قُلْ آمَنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقِمَّ. رواه مسلم

له ابي عمرو سفیان بن عبد الله رضي الله عنه خخه روايت دي هغه ويلي دي چې ماوويل اي د الله رسوله! ماته په

اسلام كي داسي وينا وبنايه چې د هغي په اړه له تاخه پرته له بل چا خخه پوښتنه ونكړم ، هغه رضي الله عنه راته دا وويل دا ووايه چې ماپر الله تعالى ايمان راوړي دي اوبيا په دي خبره كلك ودريره.

دنيگني په کارونوكي بيړه كول

11. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: ﴿نَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فِتْنًا، كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بَعْرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا﴾ رواه مسلم

له ابوهريره رضي الله عنه خخه روايت دي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: په نيكوکارونو بيړه وكړي خكه چې د توروښپو په خيبر فتنی رارواني دي چې د سبا له مخي به يوسړي مسلمان وي او بيگا به كافر وي اوبيگا به مسلمان وي او سبا به كافر وي خپل دين به ددنيا په متاع پلوري

د دوزخ له اوره خان ژغورل

12. عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: (اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ) متفق عليه
له عدی بن حاتم رضي الله عنه خخه روایت دی هغه ویلی دی چې :
ماله رسول الله صلى الله عليه وسلم خخه اوریدلی دی چې ویل یې : خپل
خانونه له اور خخه وژغوری که خه هم د خرما د یوې
توتیې په صدقه کولو سره وي.

انفاق في سبيل الله

13. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا وَ مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ اعْطِ مُتَّقًا خَلْفًا. وَيَقُولُ الْآخَرُ: اللَّهُمَّ اعْطِ مُسْكًا تَلْفًا. متفق عليه.

د حضرت ابوهريره رضي الله عنه خخه روایت دی چې رسول
الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي: هر سهار چې پر بنده گانو
راخيږي، دوه پر بنسټې راکوزيږي، يوه وايي: ای الله!
صدقه کونکی ته بدله ورکړه، او بله وايي: ای الله ! د
بخيل مال هلاک کړه.

14. عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ. رواه الترمذي
له حضرت ابومسعود رضي الله عنه خخه روایت دی چې د رسول
الله صلى الله عليه وسلم خخه روایت کوي، چې هغه فرمایلي دي: کله چې یو
سړی د ثواب په نیت په خپل عیال باندې لگښت وکړي،
هغه د ده لپاره صدقه دی.

په دين كې له سختې څخه ځان ساتل

15. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: (إِنَّ الدَّيْنَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدَّيْنَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدَّلْجَةِ) رواه البخاري.

ابوهريره رضي الله عنه له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه روايت كوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: بيشكه داسلام دين اسانه دي هېڅ څوك په دين كې سختې نكوي¹ مگرداچې دين پري غلبه كوي² نومياڼه روي كوي، د عبادتونوخوا ته نيژدې كيږي³ اوزيري وركړي¹، د

- 1- دا چې خپل ځان له طاقت څخه پورته مكلف كړي
2- د دين پري سخيږي اوپاي كې هر څه تری يا تيكيږي
3- د عبادتونو په اداكولو حق اوسمالي ته نيژدې كوي

خوبښې اوتكړه توب په وختونو كې عبادت وكړي (دمسافريه څيرچې په سهار، له غرمې څخه ورسته اود شپې په يوه برخه كې مزل كوي اوپرت له ستوماتيا منزل ته ځان رسوي)

د تهجدو لمونځ

16. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: (يَا عَبْدَ اللَّهِ لَا تَكُنْ مِثْلَ فُلَانٍ، كَانَ يَقُومُ اللَّيْلَ، فَتَرَكَ قِيَامَ اللَّيْلِ) متفق عليه.
له عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنه څخه روايت دي هغه ويلى دي چې: ماته رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل:

- 1- په دي خوبښ شئ چې الله تعالی په هغه عمل اجرورکوي چې دوام پکې وي که څه هم لږوي

چې ای عبدالله! د فلانکی سړی په خیر مه کیږه چې شپې د له مخې به دلمانځه لپاره را پورته کیده بیایې دا کار پرېښود.

له بي ځايه پوښتنوڅخه ډډه کول

17. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ﴿ دَعَوْنِي مَا تَرَكَكُمْ ، إِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَثْرَةَ سْؤَالِهِمْ وَاجْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ ، إِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ ﴾ متفق عليه

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوریدلي دي چې فرمایل يي: له کوم شي څخه چې زه تاسې منع کوم، ځان ترې وساتئ او په کوم شي چې زه تاسې ته امر کوم، د خپل وس په

اندازه پرې عمل وکړئ. په تحقيق سره ستاسې څخه مخکې خلک د بي ځايه پوښتنو او له انبياءو سره د مخالفت لامله هلاک شوي وو.

صفونه برابرول

18. عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ التُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ﴿ لَتَسَوُنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوْهِكُمْ ﴾ متفق عليه. دحضرت ابو عبدالله نعمان بن بشير رضي الله عنه څخه روايت دی، فرمایي چې ما د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوریدلي دي، چې فرمایل يي: خامخا به (په لمانځه کې) خپل صفونه برابرئ او يا به الله تعالی ستاسې په منح کې اختلاف اچوي.

دين سرتريايه نصيحت دی

19. عَنْ تَمِيمِ الدَّارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ﴿ الدِّينُ النَّصِيحَةُ قُلْنَا لِمَنْ؟ قَالَ لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَيِّمَةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ ﴾ رواه مسلم

د حضرت تميم داري ﷺ څخه روايت دى چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: دين نصيحت او خيرغوښتنه ده. (تميم ﷺ وفرمايل) مونږ ورته وويل: چې د چا لپاره؟ هغه وفرمايل: د الله لپاره¹، د الله د كتاب لپاره،² د الله درسول لپاره،³ د مسلمانانو د امامانو لپاره⁴ او دعوامو لپاره.

دبدوکارونو مخنيوى

20. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ رَأَى مُنْكَرًا فَلْيَغَيِّرْهُ يَدُهُ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ

- 1- چې الله واحد لاهريك وبلل شي، اوپه حكمونو يې عمل وشي.
- 2- چې ايمان پرې روارل شي او عمل پرې وشي او نورو ته ورسول شي.
- 3- چې تصديق يې وشي اوپه سنتو يې عمل وشي.
- 4- چې په ښو كارونو كې دهغوى اطاعت وشي

وَذَلِكَ أَوْعَفُ الْإِيمَانِ ﴿﴾ رواه مسلم

له حضرت ابوسعيد ﷺ څخه روايت دى: چې ما د رسول الله ﷺ څخه اوريدلى دي، چې فرمايل يې: چاچې له تاسو څخه يو منكر (ناوړه) كار وليد نو هغه دې په خپل لاس منع كړي، كه چيرې يې ونشو كولاى نو په ژبه دې منع كړي، او كه چيرې دا يې هم ونشو كولاى نو په زړه كې دې ورسره كركه وكړي، او دا تر ټولو كمزورى ايمان دى.

ترټولو غوره جهاد

21. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ عَدَلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ أَوْ أَمِيرٍ جَائِرٍ ﴿﴾ رواه الترمذي وقال حديث حسن

له حضرت ابو سعید خدری ﷺ څخه روايت دى

فرمايې: چې رسول الله ﷺ فرمايې: د ظالم پادشاه واکدار، يا ظالم امير په وړاندې د عدل(حق) وينا تر ټولو ستر جهاد دی.

دمجاهد سره مرسته

22. عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿مَنْ جَهَّزَ غَزَاً فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَفَ غَزَاً فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا﴾ متفق عليه

د زيد بن خالد ؓ څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: چا چې د الله په لار کې د مجاهد لپاره سامان تيار کړي، نوده په حقيقت کې غزا وکړه، او چا چې د الله په لار کې د غازي دکور بڼه سرپرستي اوپالنه وکړه نوده په حقيقت کې غزا وکړه.

کامل مومن نه دی

23. عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَلِمًا خَطَبْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَّا قَالَ: لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ

له حضرت انس ؓ څخه روايت دی هغه ويلى دی: ډير کم ځل به مونږ ته رسول الله ﷺ خطبه فرمايله مگر داچې ويل به يې کامل مومن ندى هغه څوک چې دامانت ساتنه نکوی اوڅوک چې په عهد او وعده وفا نه کوی هغه د کامل دين څښتن ندى

دمسلمان په هر حالت کې خير دی

24. عَنْ صُهَيْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ وَ لَيْسَ ذَلِكَ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبْرًا فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ سَرَاءٌ شَكَرًا فَكَانَ خَيْرًا (مسلم)

له صهيب رضي الله عنه خخه روايت دى هغه وايي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى د مومن وگړي په حال تعجب دى چې دده ټولې چارې دده لپاره خيږدى دا حالت يواځې د مومن لپاره دى كه ضرر ورته ورسپري نوصبر پري كوي نو دا دده لپاره خيږ دى او كه خوشحالي ورته پيښه شي نو شكر پري پرځاى كوي داهم دده لپاره خيږدى

25. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ، وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزِدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ (مسلم)

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه خخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى: په دنيوي چارو كى له خپل ځان خخه ښكته خلكوته گورئ او له ځان خخه پورته

خلكوته مه گورئ، همدا غوره لار ده چې دالله تعالى نعمتونه سپك ونه گڼئ.

د مسلمان آزمايښت

26. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةِ فِي نَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَمَالِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ. رواه الترمذي.

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه خخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى: الله تعالى تر هغه پورې په مومن سړي او مومنه ښځه، دده په نفس، اولاد او مال باندې امتحان او آزمايښت راولي ترڅو چې له الله تعالى سره په داسې حال كې مخ شې چې پرده هېڅ گناه نوى پاتې.

د الله تعالى پر تقدير رضامندي

27. عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ عَظْمَ الْجَزَاءِ مَعَ عَظْمِ الْبَلَاءِ وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَىٰ وَمَنْ سَخِطَ فَلَهُ السَّخَطُ. رواه الترمذي.

له حضرت انس رضي الله عنه خه روايت دى چې رسول الله ﷺ فرمايلى دى : بيشكه چې لويه بدله او ثواب له لوي ازمينت سره دى ، او بيشكه كله چې الله تعالى يوقوم دوست وگنبي نوازمينت پرې كوي كه خوك (دالله په تقدير) راضى شو نو د هغه لپاره دالله تعالى رضامندى ده او كه خوك په قهرشوپه تقدير راضى نشو نو د هغه لپاره دالله قهردى

هيخ ډول بښگنه به كمه نه گنبي

28. عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَإِنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَىٰ أَحَاكَ بِوَجْهِ طَلِقٍ، وَأَنْ تَقْرُعَ مِنْ ذَلِكَ فِي إِتَاءِ أَخِيكَ رواه الترمذي.

له حضرت جابر رضي الله عنه خه روايت دى چې رسول الله ﷺ فرمايلى دى: هيخ يوه نيكي وړه مه گننه (وړه وى او كه لويه) دا هم د نيكي له جملې خه دى چې ته له يوه مسلمان ورور سره په ورين تندى مخامخ شى، او دا هم نيكي ده چې له خپلى بوكې خه د خپل ورور په لوبنى كى خه واړوى .

جامع او غوخ نصيحت

29. عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ

ﷺ فَقَالَ عِظْنِي وَأَوْجِزْ، فَقَالَ إِذَا قُمْتَ فِي صَلَاتِكَ فَصَلِّ صَلَاةَ مُؤَدَّعٍ، وَلَا تُكَلِّمْ بِكَلَامٍ تُعَذِرُ مِنْهُ غَدًا، وَأَجْمِعِ الْيَأْسَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ (ابن ماجه)

له ابوایوب انصاری ﷺ خخه روایت دی هغه ویلی دی چې یوسری رسول الله ﷺ ته راغی وه بی ویل ماته لنډ نصیحت وکړه، رسول الله ﷺ وفرمایل: کله چې لمانځه ته پورته شوي، له دنیا خخه د رخصت اخستونکی په خیرلمونځ کوه ، داسی خبره مه کوه چې سبا ترې بښنه غواړی د خلکو په لاس کی چې خه دی، له هغو خخه هیله پرې کړه.

له الله تعالى خخه حياء کول

30. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ، فُلْنَا إِنَّا نَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، قَالَ: لَيْسَ ذَلِكَ، وَ لَكِنَّ الْإِسْتِحْيَاءَ مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ أَنْ تَحْفَظَ الرَّأْسَ وَمَا وَعَى وَ الْبَطْنَ وَمَا حَوَى وَ تَذْكُرَ الْمَوْتَ وَ الْبَلَى وَ مِنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الدُّنْيَا وَ آثَرَ الْآخِرَةَ عَلَى الْأُولَى فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ. رواه الترمذي

له حضرت عبدالله بن مسعود ﷺ خخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلی دی : له الله تعالی خخه په حقه توگه حياء وکړئ، مونږ وویل: ای د الله رسوله ! مونږ خوله الله تعالی خخه حياء کوو -الحمد لله- رسول الله ﷺ وویل: دا مطلب ندی، له الله تعالی خخه حقه حياء دا ده چې ته

سراو هغه څه چې په سرکې دى¹ اوگيډه او هغه څه چې دگيډى په شاوخوا کې دي² وساتئ مرگ اوزوروالى په ياد ولرئ، څوک چې د آخرت اراده لري، هغه د دنيا بڼايست پريږدى او آخرت ته پر دنيا وړانديوالى ورکوى، چاچې دا کارونه وکړل نوده په يقينى توگه له الله تعالى څخه په حقه سره حياء وکړه.

دریاء عمل شرک دی

31. عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ صَلَّى يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ وَمَنْ صَامَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ وَمَنْ تَصَدَّقَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ. رواه أحمد.

1- د ژبې، سترگو، غوړونو...ساتنه وکړي.

2- د زړه، عورت .... ساتنه وکړي

له شداد بن اوس رضي الله عنه څخه روايت دى هغه ويلى دي : ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوريدلي دي چې ويل يې : څوک چې دځان بنودني لپاره لمونځ ادا کوي نو ده له الله تعالى سره شريك پيدا کړي، او څوک چې د ځان بنودني لپاره روژه نيسي نو ده له الله تعالى سره شريك پيدا کړي، او څوک چې د ځان بنودني له امله صدقه کوي نو ده له الله تعالى سره شريك پيدا کړي.

بڼه اخلاق

32. عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنِ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ شَيْءٍ يُوضَعُ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلَ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ وَإِنَّ صَاحِبَ حُسْنِ الْخُلُقِ لَيُبلَغُ بِهِ دَرَجَةَ صَاحِبِ الصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ

ام درداء له ابو درداء رضي الله عنه څخه روايت کړى دى هغه ويلى دي: چې ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوريدلي دي چې

ويل بي: نشسته هيڅ يوشی چي په تله کي کينودل کيږي چي هغه دروند وي له نيك خوی څخه، اوبه يقيني توگه د نيك خوی څښتن، په خپل نيك خوی سره د لمونځ کوونکی او روزتی مرتبې ته رسېږي.

په دين كې پوهه

33. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَهَمُوا وَتَجِدُونَ خَيْرَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كِرَاهِيَةً وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَوْلًا بَوَّجَهُ وَيَأْتِي هَوْلًا بَوَّجَهُ. متفق عليه له ابوهريره ښځه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تاسي به خلك د معادنو په څير ومومي، (چې اصول يې سره جلا دي او يو له بل سره توپير لري) څوك چې په جاهليت كې غوره

وي، هغه به په اسلام كې هم غوره وي، څوكله چې پوهه ترلاسه كړي، او د مشري لپاره په ټولو كې غوره شخص، هغه څوك دی چې مشري ډيره بده گڼي. او تر ټولو بد انسان دوه مخی دی، چې ځينو ته په يو مخ راځي او ځينو نورو ته په بل مخ.

د ظالم مخنيوی

34. عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْصِرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا نَنْصُرُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ نَنْصُرُهُ ظَالِمًا قَالَ تَأْخُذُ فَوْقَ يَدَيْهِ له حضرت انس ښځه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: ته له خپل مسلمان ورور سره مرسته وكړه ظالم وي او كه مظلوم . هغوي وويل: ای د الله رسوله ! له

مظلوم سره خو به مرسته وکړو، له ظالم سره څرنگه
مرسته وکړو؟ رسول الله ﷺ وويل: د هغه لاسونه له تيري
څخه بند کړئ.

په اسلام کې د بدعت بدي

35. عَنْ عَائِشَةَ   قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ  : «مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ» متفق عليه.
 د حضرت عائشې   څخه روايت دى، فرمايي: چې رسول الله   فرمايلي دي: چا چې زمونږ په دين کې داسې نوى څيز رامنځ ته کړ چې له دين څخه نه وي، هغه مردود دى.

د بد کار تاداوايښودل

36. عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ   أَنَّ النَّبِيَّ   قَالَ: (لَيْسَ مِنْ نَفْسِي تُقْتَلُ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا لِإِنَّهُ كَانَ أَوَّلَ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ) متفق عليه.

د حضرت عبدالله بن مسعود   څخه روايت دى چې رسول الله   فرمايلي دي: هيڅ يو نفس په ظلم سره نه وژل کيږي، مگر دا چې د هغه په وژنه کې د آدم عليه السلام د لمړني زوي (قاييل) برخه شته، ځکه چې هغه د لومړي ځل لپاره د وژنې لار کينډوده.

بي عمله داعي

37. عَنْ أَسَامَةَ   يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ   يَقُولُ: «يُجَاءُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَيَتَدَلَّقُ أَقْتَابَهُ فِي النَّارِ فَيَدُورُ كَمَا يَدُورُ الْجَمَارُ بِرَحَاهُ فَيَجْتَمِعُ أَهْلُ النَّارِ عَلَيْهِ فَيَقُولُونَ أَيُّ فُلَانٍ مَا شَأْنُكَ أَلَيْسَ كُنْتَ تَأْمُرُنَا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَانَا عَنِ الْمُنْكَرِ قَالَ كُنْتُ أَمْرُكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ» متفق عليه
 له حضرت اسامه   څخه روايت دى فرمايي چې ما د رسول الله   څخه اوريدلي دي چې فرمايل يې: د قيامت

په ورځ به يو شخص راوړل شي، په اور کې به وغورځول شي نوکولمې به يې په اور کې پريوځي، او داسې به پرې چارچاپير گرځي لکه خر چې په ميچنه گرځي، نو دوزخيان به پرې راټول شي او ورته وايي به: اي فلاثيه! په تا څه شوي؟ آيا تا مونږ ته په نيکي امر نه کاوه او له بدې څخه دې نه منع کولو؟ هغه به ووايي: هو! ما تاسې ته په نيکي امر کاوه خو خپله مې پرې عمل نه کاوه، او له بدې څخه مې منع کولې خو په خپله مې بدې کوله.

د منافق نښې

38. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُوْتِمِنَ خَانَ. متفق عليه

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی، چې هغه د نبي عليه السلام څخه روايت کړی، چې فرمايل

يې: د منافق درې نښې دي: کله چې خبرې کوي، دروغ وايي، کله چې وعده وکړي، نه يې ترسره کوي، او کله چې امانت ورسره کيښودل شي، نو خيانت په کې کوي.

د بخل بدې

39. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ﴿ اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ ﴾ رواه مسلم

د حضرت جابر بن عبدالله رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: د ظلم او تيري څخه ځان وساتي، ځکه چې ظلم د قيامت په ورځ د تيارو لامل دی،

او د بخل څخه ځان وساتي، ځکه چې بخل ستاسې څخه پخواني خلك هلاک کړي وو، هغوی يې دپته اړ ایستل چې وينې تويې کړي، او محارم روا وگني.

د دعا په نه قبلیدو کې د حرامې روزې اغیزه

40. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ، يَا رَبِّ وَ مَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَ مَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَ مَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَ غُذِيَ بِالْحَرَامِ فَأَنَّى يُسْتَجَابَ لَهُ. رواه مسلم

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلی دی : الله تعالی پاک ذات دی، نه قبلوی مگر پاک. بیایي د یوه سپری مثال وړاندی کړ چې اوږد سفر کوی، وینستان یې بېر وی، گرد وهلی وی ، خپل لاسونه د اسمان په لور پورته کوی، او داسی وایي ای ربه!.. په

داسې حال کې چې خوراک يې حرام وي څښاک يې حرام وي او پوښاک يې حرامه وي او په حرامو تغذيه شوی وي، څرنگه به يې دعا قبوله شی

ستر خیانت

41. عَنْ سُفْيَانَ بْنِ أُسَيْدٍ الْخَضْرَمِيِّ رضي الله عنه قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كَثُرَتْ خِيَانَةٌ أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ لَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ وَأَنْتَ لَهُ بِهِ كَاذِبٌ. رواه ابوداود

له حضرت سفيان بن اسيد حزمي رضي الله عنه څخه روايت دی فرمایي: چې ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوریدلي دي چې فرمایل يې: دا ډیر ستر خیانت دی چې ته خپل مسلمان ورور ته داسې خبره وکړې، چې هغه تا رینستونی گني خوته ورته دروغ وایي.

د خلکو خندول

42. عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ بِالْحَدِيثِ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ فَيَكْذِبُ وَيْلٌ لَهُ وَيْلٌ لَهُ . رواه الترمذي و قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ

له حضرت بهزين حكيم خخه روايت دى چې فرمايې، ماته پلار له خپل نيکه خخه دا روايت كړې دى چې ما له رسول الله ﷺ خخه اوريدلي دي چې فرمايل يې: هلاکت دى هغه چا ته چې خلکو ته داسې خبرې كوي، چې هغوى پرې وخنډوي، او د دې لپاره دروغ وايي، هلاکت دى هغه لره، هلاکت دى هغه لره.

غيبت

43. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قِيلَ لَهُ مَا الْغَيْبَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ قَالَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنْ كَانَ فِي أَخِيكَ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَيْبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهْتَهُ . رواه الترمذي و احمد

له حضرت ابوهريره ﷺ خخه روايت دى چې له رسول الله ﷺ خخه پوښتنه وشوه، چې اى د الله رسوله! غيبت څه شى دى؟ هغه وفرمايل: خپل ورور په داسې څه يادول چې هغه يې بد گڼي، غيبت دى. پوښتنه وشوه. چې اى د الله رسوله! ما په دې پوه كړه، چې كه دغه خبره چې زه يې وايم، زما په ورور كې موجوده وي، (بيا هم غيبت دى)؟ هغه وفرمايل: كه چيرې هغه څه چې ته يې وايې، ستا په ورور كې موجود وي، نو تايې غيبت وكړي، او كه په كې نه وي، نو تا پرې بهتان ولگاو.

غوره مالي

44. عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْزِلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدٌ أَذْهَبَ آخِرَتَهُ بَدَلًا غَيْرِهِ . رواه ابن ماجه

له حضرت ابوامامه ﷺ خخه روايت دى چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: په انسانانو كې د قيامت په ورځ، د الله په

وړاندې، تر ټولو بدترين بنده هغه دى چې خپل آخرت د نورو د دنيا لپاره له منځه يوسي.

چغل گر به جنت ته نه ځي

45. قَالَ حُذَيْفَةُ ﷺ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ نَمَامٌ. متفق عليه
حضرت حذيفه ﷺ فرمايي: چې ما له رسول الله ﷺ څخه اوريدلي دي: چې چغل گر سرى جنت ته نه داخلېږي.

حسد نيكي له منځه وړي

46. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ أَوْ قَالَ الْعُشْبَ رواه ابو داود
له حضرت ابو هريره ﷺ څخه روايت دى چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د حسد او رځي څخه ځان وساتي، ځكه چې

حسد، نيكي خوري، لكه څرنګه چې اور لرګى خوري، او په بل روايت كې دي: لكه اور چې وابنه خوري.

د بنحو په څير ځان جوړول

47. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ رواه البخاري
له حضرت ابن عباس ﷺ څخه روايت دى فرمايي: چې رسول الله ﷺ پر هغه نارينه لعنت ويلي دي چې د بنحو په څير ځان جوړوي، او پر هغو بنحو يې لعنت ويلي دي، چې د نارينه په شان ځان جوړوي.

د ګناه ښکاره کول

48. عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ ﷺ يَقُولُ

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّ أُمَّتِي مُعَافَى إِلَّا
الْمُجَاهِرِينَ وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ
يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ يَا فُلَانُ عَمِلْتَ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا
وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ

له سالم بن عبدالله خخه روايت دى هغه ويلى دي چې ما
له ابو هريره رضي الله عنه خخه اوريدلى دى چې ويل يي: ما له رسول
الله صلى الله عليه وسلم خخه اوريدلى دي چې داسى بې ويل: زما ټول امت
ته بښنه كيږي پرته له مجاهر (په ښكاره گناه كونكى)
خخه، مجاهرت ديتنه وايي چې يو سړى د شپې يو كار
وكړي، چې سهار شي، الله تعالى پرې پرده واچوي، خو
دى ووايي: اي فلاښه! ما نن شپه دا او دا وكړل. د شپې

پرې الله تعالى پرده واچوي، خو دى په سهار كې د الله
تعالى پرده رالوخه كړي.

دمسلمانا نوخپل منځي حقونه

49. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : ﴿ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبَاتٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ متفق عليه

د حضرت عبدالله بن عمر رضي الله عنهما خخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: يو مسلمان د بل مسلمان ورور دى، نه پرې ظلم او تيرى كوي او نه يې د بنمن ته سپاري، خوك چې د خپل مسلمان ورور حاجت پوره كړي، الله تعالى به د ده حاجت پوره كړي، او خوك چې د يو مسلمان خخه يوه مصيبت لرې كړي، الله تعالى به له ده

خخه د قيامت له مصيبتونو خخه يو مصيبت لري كړي،
او خوك چې پر يو مسلمان باندې پرده واچوي، الله تعالى
په د قيامت په ورځ پرده پرده واچوي.

يومسلمان د بل مسلمان تكيه ده

50. عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: **إِنَّ**
الْمُؤْمِنَ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ أَصَابِعَهُ متفق عليه
د حضرت ابوموسی اشعری ؓ خخه روايت دی
چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: بيشكه يو مومن د
بل مومن لپاره د يو ديوال په خیر دی چې يوه برخه
يې بله تينگوي، او بيا رسول الله ﷺ خپلې گوتې
مبارکې يوپه بله کې ننويستي.

دمسلمان په حق کې سپارښتنه

51. عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: **﴿كَانَ رَسُولُ اللَّهِ**
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَاءَهُ السَّائِلُ أَوْ طَلِبَتْ إِلَيْهِ حَاجَةٌ قَالَ اشْفَعُوا
تُؤَجَّرُوا وَيَقْضَى اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ﴾ متفق
عليه

د حضرت ابوموسی ؓ خخه روايت دي چې: كله
به رسول الله ﷺ ته يو سوالگر راغی او يا به چا ترې
خه وغوښتل، نو وبه يې فرمايل: تاسې د ده په اړه
سپارښتنه وكړئ، الله تعالى به تاسې ته اجر
درکړي، او الله د خپل نبي په ژبه د هغه خه چې
خوښه يې شي، فيصله کوي.

دمسلمانا نوتر منخ سوله كول

52. عَنْ أُمِّ كَلثُومٍ بِنْتِ عَقْبَةَ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَيْسَ الْكُذَّابُ الَّذِي يُضْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْرًا أَوْ يَقُولُ خَيْرًا» متفق عليه

دحضرت ام كلثوم ؓ خخه روايت دى چې د رسول الله ﷺ خخه يې اوريدلي دي، چې فرمايل يې: هغه خوك دروغ جن ندى چې د خلكو ترمنخ سوله كوي، خير ته وده وركوي يا د خير خبره كوي

له مسلمان سره مرسته كول

53. عَنْ ابْنِ عُمَرَ ؓ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ كَانَ فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ (بخارى ومسلم)

له عبد الله بن عمر ؓ خخه روايت دى چې رسول الله ﷺ فرمايلى دى: خوك چې د مسلمان ورور حاجت پوره كوى نوالله تعالى به دده حاجت پوره كړي

دموراوپلار سره بنسگنه

54. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ؓ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحَقُّ بِحُسْنِ صَحَابَتِي؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ أَبُوكَ. متفق عليه.

له حضرت ابوهريره ؓ خخه روايت دى چې يو سړي رسول الله ﷺ ته وويل: اي د الله رسوله! زما د بنسگني خوك ډير وړ دى؟ هغه وفرمايل: مور دې، بيا يې پوښتنه وكړه، چې بيا خوك؟ ويې فرمايل: مور دې، په دريم ځل يې وويل: چې بيا خوك؟ ويې

فرمايل: مور دي، په څلورم ځل يې پوښتنه وکړه چې بيا څوک؟ رسول الله ﷺ ځواب ورکړ: چې بيا دي پلار.

د مور او پلار خدمت

55. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَغِمَ أَنْفُهُ، رَغِمَ أَنْفُهُ، رَغِمَ أَنْفُهُ، قِيلَ: مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ وَالِدَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا ثُمَّ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ. رواه مسلم

له حضرت ابوهريره رضى الله عنه څخه روايت دى چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: سپيره دې شي پوزه دهغه، سپيره دې شي پوزه دهغه، سپيره دې شي پوزه دهغه. چا وويل: چې د چا يا رسول الله! ويې فرمايل: چا چې خپل مور او پلار دواړه په داسې حال کې چې زاړه وي، وموندل، يا يې يو له هغو څخه ومونده، او بيا ددوى دخدمت له امله جنت ته داخل نشو.

له مرگه وروسته د مور او پلار حقوق

56. عَنْ أَبِي اسِيدِ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ! هَلْ بَقِيَ مِنْ أَبِيي شَيْءٌ أَبْرَهُمَا بِهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا، قَالَ نَعَمْ الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا، وَإِنْفَادُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا، وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا تُوصَلُ إِلَّا بِهِمَا، وَإِكْرَامُ صَدِيقَيْهِمَا. رواه ابوداود.

له ابو اسيد الساعدي رضى الله عنه څخه روايت دى هغه ويلی دى چې يوځل مونږ له رسول الله ﷺ سره وو چې ناڅاپه دبنوسلمه د قبيلې يوسړى راغى ويى ويل اى د الله رسوله! ايا د مور او پلار داسې څه حق شته چې وروسته له مرگه يې ترسره كړم؟ رسول الله ﷺ وفرمايل چې هو دهغوى لپاره دعا او بښنه غوښتل

، او له مرگ څخه وروسته د هغوی کړی و عدی پوره کول ، او د موراو پلار له خپلوانوسره خپلوي پالل ، او د هغوی د دوستانو قدر کول .

د بنځې حقوق

57. عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْقَشِيرِيِّ رضي الله عنه عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَا حَقُّ زَوْجَةٍ أَحَدِنَا عَلَيْهِ؟ قَالَ أَنْ تَطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ وَلَا تَفْتَحَ وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ. رواه أبو داود.

حکیم بن معاویه قشری رضي الله عنه له خپل پلار څخه روایت کوی هغه ویلی دی : چې ماوویل ای د الله رسوله ! د بنځو حق پرمونې څه دی ؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم وویل : کله چې ته څه هغه خواړه ورکړه ، او کوم لباس

چې ته اغوندى نو هغه رنگی لباس ورته واخله ، په مخ باندى یی مه وهه ، هغی ته بد الفاظ مه استعماله وه ، اوله هغی څخه (د ضرورت په وخت) یواځي په یوه کوټه کې جدای اختیار کړی .

تر ټولو غوره بنځه

58. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَيُّ النَّسَاءِ خَيْرٌ؟ قَالَ: الَّتِي تُسْرُهُ إِذَا نَظَرَ وَتُطِيعُهُ إِذَا أَمَرَ وَلَا تُخَالِفُهُ فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالِهَا بِمَا يَكْرَهُ. رواه النسائي.

له ابوهریره رضي الله عنه څخه روایت دی هغه ویلی دی چې : چا رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وویل : چې په بنځوکې کومه یوه غوره ده ؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم وویل : هغه بنځه چې کله خاوند ورته وگوری نو خوشحاله یې کړی ، او کله چې

امر ورته وکړې ، خبره يې ومنې، او دخپل نفس اومال په اړه ترې داسې مخالفت ونکړې، چې هغه پری خفه کيږي .

دښځې انتخاب

59. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسْبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا فَاطْفَرُ بَدَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ. رواه البخاري ومسلم

حضرت ابوهريره له رسول الله ﷺ څخه روايت كړې دى ، چې ويلى يې دي: ښځه دخلوروشيانو لپاره په نكاح اخستل كيږي، د مال لپاره، دحسب لپاره، د بنايست لپاره، او د دين لپاره ،نو دينداره ښځه غوره كړه. لاس دې سپيره شه.

په هر حالت كې صله رحمى

60. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِنَّ لِي قَرَابَةً أَصْلُهُمْ وَيَقْطَعُونَنِي وَأَحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسَيِّئُونَ إِلَيَّ وَأَخْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ فَقَالَ: لَئِنْ كُنْتُ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسْفَهُمُ الْمَلَّ وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهْرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ. رواه مسلم

له ابوهريره ﷺ څخه روايت دي چې فرمايي: يوسړى وويل: اى د الله رسوله! زما داسې خپلوان دى چې زه ورسره خپلولى پالم ، او دوى راسره خپلولي پرې كوي، زه ورسره نيكي كوم اودوى راسره بدى كوى ، زه له زغم څخه كاراخلم اودوى جهالت راسره كوى . نو رسول الله ﷺ ورته وويل: كه په رښتيا همداسې وي، لكه ته يې چې وايي، نو (دوى به په خپله ودرديږي) لكه ته چې پر دوى تودې

ايري خورئ¹، ترخوپوري چې ته په همدی حالت بی نودالله تعالی له لوری به له تاسی سره کومک کونکی وی او مرسته به درسره کوی .

د رزق د پراخی اسانه لار

61. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ. متفق عليه

حضرت انس ؓ د رسول الله ﷺ څخه روایت کوي، چې فرمایي: څوک چې غواړي په روزې کې یې

¹- دا اصطلاح چې (په هغه تودې ایرې خوري)، دا معنا لري چې هغه به په خپله زیانمن شي، او دخجالت اورسوايي سره به مخ شي.

پراختیا راشي، او ښه نوم یې پاتې شي، نو صله رحمي دې وکړي.

داولاد ښه روزنه

62. عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ ؓ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَكَدَهُ مِنْ نُحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ. رواه الترمذي له سعيد بن العاص ؓ څخه روایت دی، چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: هیڅ پلار خپل اولاد ته د ښه ادب څخه پرته بله ښه ورکړه نه ده کړي.

63. عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ وَاصْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ وَفَرَّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ. رواه ابوداود

عمرو بن شعيب له خپل پلار او هغه له خپل نيکه څخه روايت کوي چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: خپلو اولادونو ته په اوه کلنۍ کې په لمانځه امر وکړئ، او په لس کلنۍ کې يې (د لمانځه په پرېښودلو) ووهئ، او د ځملاستو ځايونه يې سره جلا کړئ.

ديتيمانو پالنه

64. عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ وَغَيْرِهِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا، وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى وَفَرَجَ بَيْنَهُمَا. رواه البخاري

له سهل بن سعد ﷺ څخه روايت دی هغه ويلي دی: چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: زه او د يتيم

پالونکی به، چې هغه يې خپل وی او که د بل چا، په جنت کې داسی يو او په مسواکي او منځني گوتو سره يې اشاره وکړه او د دواړو په منځ کې يې لږشانته پراخي پرېښوده.

65. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يُسَاءُ إِلَيْهِ. رواه ابن ماجه

له ابوهريره ﷺ څخه روايت دی هغه ويلي دی: چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: په مسلمانانو کې غوره کور هغه دی، چې يتيم په کې وی اوښه چلن ورسره کيږي، او په

مسلمانانوكي ناوره كور هغه دي چي په هغه كې يتيم وي
اويد چلن ورسره كيږي.

د گاونډي حقوق

66. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، قِيلَ: مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ. متفق عليه.

له ابوهريره رضي الله عنه خخه روايت دي هغه ويلي دي: چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: قسم په الله چي مومن ندي، والله چي مومن ندي، والله چي مومن ندي، چاوويل: خوك؟ اي د الله رسول! رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: هغه چي گاونډيان يي له ضررونو خخه په امن نه وي.

67. عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى طُنْتُ أَنَّهُ سَيُورُكُ. متفق عليه.

د حضرت عايشي رضي الله عنها خخه روايت دي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: ماته جبريل عليه السلام د گاونډي په اړه په پرله پسې توگه سپارښتنه کوي، تر دې چې ما دا وگنله چې په ميراث کې به ورته حق وټاکي.

له کونډوسره ښيگڼه

68. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلِ وَالْمَسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ أَحْسِبُهُ قَالَ: وَ كَالْقَائِمِ الَّذِي لَا يَفْتُرُ وَ كَالصَّائِمِ الَّذِي لَا يُفْطِرُ. متفق عليه

له ابوهريره رضي الله عنه خخه روايت دي هغه ويلى دي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: د کونډو ښځو او مسکينانو پالونکي د الله په لار کې د مجاهد په څير دي، راوی وايي: چې زه گمان کوم چې رسول

الله صلى الله عليه وسلم داسې وويل: چې د داسې لمونځ کوونکي په څير دي چې نه ستومانه کيږي او د داسې روژه نيونکي په څير دي چې افطار نکوي (تل روژه وي).

د ناچارو حقونه

69. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا ابْنَ آدَمَ مَرَضْتُ فَلَمْ تُعْذِنِي قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُوذُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنْ عِنْدِي فُلَانًا مَرَضَ فَلَمْ تُعْذِهِ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عَذَّيْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطَعْتَكَ فَلَمْ تُطْعِمْنِي قَالَ يَا رَبِّ وَكَيْفَ أُطْعِمُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطَعَمَكَ عِنْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تُطْعِمْهُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَنِي ذَلِكَ عِنْدِي يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتَكَ فَلَمْ تَسْقِنِي قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ أَسْقِيكَ وَأَنْتَ

رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي فَلَانَ فَلَمْ تَسْقِهِ اَمَا إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ
وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي. رواه مسلم

له حضرت ابوهريره ؓ ڄڻه روايت ڏي ڇي رسول الله
ﷺ فرمايلي دي: الله ﷻ ڏ قياامت په ورځ فرمايي: اي د
آدم عليه السلام اولادي! زه ناروغه شوم خو تا مڻي
عيادت (پوښتنه) ونکړي، هغه به ووايي: اي پروردگاره! زه
څرنگه ستا عيادت وکړم، ته خو دټول عالم پالونکي
يې. الله تعالیٰ به وفرمايي: آيا ته خبر نه وي ڇي زما
فلاني بنده ناروغه شوی و، او تا يې پوښتنه ونه کړه، که
چيري ته هلته ورغلی وای نو زه به دې هلته موندلی وم.
اي بني آدمه! ما له تا څڅه روزي وغوښته، خو تا رانکړه.
بنده به ووايي: اي پروردگاره! زه تاته څرنگه روزي
درکړم، ته خو دټول عالم پالونکي يې. الله تعالیٰ به

وفرمايي: آيا ته پوه نه وي ڇي له تا څڅه زما فلاني بنده
روزي وغوښته خو تا ورنکړه، آيا ته خبر نه وي ڇي که
هغه ته دې روزي ورکړي وای نو د هغې اجر به دې دلته
موندلی و. اي بني آدمه! ما له تا څڅه د څښاک لپاره څه
وغوښتل، خو تا رانکړل. بنده به ووايي: اي پروردگاره!
څرنگه مڻي تاته څښاک درکړي وای، ته خو دټول عالم رب
يې. الله تعالیٰ به وفرمايي: آيا ته خبر نه وي ڇي زما
فلاني بنده له تا څڅه د څښاک لپاره څه وغوښتل خو تا
ورنکړل، خو پوه شه که تا هغه ته څښاک ورکړي وای، نو
دلته به دې له ماسره دهغې ثواب موندلی وای.

70. عَنِ الثُّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحِمِهِمْ وَتَوَادِّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا
اشْتَكَى غَضُوًا تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى. متفق عليه

حضرت نعمان بن بشير رضي الله عنه فرمايې: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: ته به مومنان په خپل منځي مهرباني، دوستۍ او زړه سوي کې د يوه بدن په څير وگورئ، کله چې په يوه غړي يې درد راشي، ټول بدن ورسره په تبه او بې خوبۍ ناکراره وي.

د يومسلمان پر بل مسلمان ځانگړي حقونه

71. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ قِيلَ مَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِذَا لَقِيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانصَحْ لَهُ وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمَّنْهُ وَإِذَا مَرَضَ فَعُدَّهُ وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ. رواه مسلم

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: د يو مسلمان پر بل مسلمان

شپږ حقونه دي. چا وويل: هغه كوم دي؟ ای دالله رسوله! ويې فرمايل: کله چې ورسره مخ شوي، سلام پرې واچوه، کله يې چې بلنه درکړه، ويې منه، کله يې چې نصيحت درڅخه وغوښته، نصيحت ورته وکړه، کله يې چې پرنجی وکړ، او الحمد لله يې وويل: نوځواب يې ورکړه¹، کله چې ناروغه شو، پوښتنه يې وکړه، او کله چې مړ شو نو په جنازه کې يې گډون وکړه.

¹ - کله چې څوک پرنجی وکړي، هغه به (الحمد لله) وايي، چاچې واوريده، هغه به ورته (برحمك الله) وايي، او بيا به پرنجی کونکی ورته (بهديکم الله ويصلح بالکم) وايي.

72. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَيُّمَا مُؤْمِنٍ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا عَلَى جُوعٍ أَطْعَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ وَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَقَى مُؤْمِنًا عَلَى ظَمًا سَقَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ وَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ كَسَا مُؤْمِنًا عَلَى عُرْيٍ كَسَاهُ اللَّهُ مِنْ خُضْرِ الْجَنَّةِ. رواه الترمذي

له حضرت ابوسعید خدری رضي الله عنه خخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلی دی: هر مومن چې وږي مومن ته خواړه ورکړي، الله تعالی به پرې د قیامت په ورځ د جنت له میوو څخه میوه، وخوري. او هر مومن چې تږی مومن څړوبه کړي، الله تعالی به دی، د قیامت په ورځ په رحیق مختوم (پوښلی شرابو) سره څړوبه کړي،

او هر مومن چې بریند مومن پټ کړي، نو الله تعالی به د جنت شنبې جامې ورواغوندي.

سلام اچول دمحبت د زیاتیدو وسیله ده

73. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ رواه مسلم.

له حضرت ابوهریره رضي الله عنه خخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلی دی: قسم مې دې وي په هغه ذات چې زما نفس یې په لاس کې دی، تاسې به جنت ته داخل نشې، ترڅو چې ایمان رانه وړئ، او تر هغه به ایمان رانه وړئ، ترڅو چې یو له بل سره مینه ونه کړئ، آیا تاسې ته داسې څه ونه ښایم چې که

عمل پري وکړی، نو يو له بل سره به مو مينه زياته شي. په خپل منځ کې سلام اچول رواج او خپور کړی.

له مزدور سره ښيگڼه

74. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرْفُهُ رواه ابن ماجه
له حضرت عبدالله بن عمر ؓ څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: مزدور ته مخکې لدې چې خوله يې وچه شي، مزدوري ورکړی.

مروړتوب

75. عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ ؓ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ . متفق عليه

له حضرت ابويوب انصاري ؓ څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: مومن سړي ته روا ندې چې د درې شپو څخه زيات د بل مسلمان څخه مرور شي، په داسې ډول چې يو بل سره مخ کيږي، او يو له بل څخه مخ اړوي، او په دوی کې غوره هغه دی چې لومړی سلام واچوي.

عيب لټونه

76. عَنْ ابْنِ عَمْرٍو قَالَ صَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَيْتِرَ فَنَادَى بِصَوْتٍ رَفِيعٍ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يُفِضِ الْإِيمَانَ إِلَى قَلْبِهِ لَا تُؤْذُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تُعَيِّرُوهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ وَلَوْ فِي جَوْفِ رَحْلِهِ . رواه الترمذي

له حضرت ابن عمر رضي الله عنهما څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم منبر ته وخوت او په لوړ آواز يې غږ وکړ او ويې ويل: اي تش په نامه مسلمانانو چې ايمان مو زړه ته ندى پريوتى! مسلمانانو ته ضرر مه رسوى، پيغور مه ورکوى، او عيبونه يې مه لټوى، ځکه چا چې د مسلمان ورور عيب ولټاوه، الله تعالى به د ده عيبونه رابرسيره کړي، او دچا عيب چې الله تعالى راوسپړه، هغه رسوا کوي، که څه هم دخپل کور په منځ کې وي.

رېښتيني مفلس

77. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْمُفْلِسُ قَالُوا الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا

مَتَاعَ فَقَالَ إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَشَرِبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ. رواه مسلم.

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: آيا تاسې پوهيږئ، چې مفلس څوك دى؟ هغوى وويل: په مونږ کې مفلس هغه څوك دى چې درهم او متاع (پيسې) اونور سامان نه لري. نو رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: زما په امت کې مفلس هغه څوك دى چې دقيامت په ورځ د لمانځه، روژې او زكات سره راشي، خو يو ته يې كښل كړي

وي، پر بل بي بي خايه تهمت لگولي وي، دبل بي مال خوړلي وي، د بل بي وينه تويه كړي وي، بل بي وهلي وي. نو يوه ته به د ده له نيكيو څخه څه وركړل شي، او بل ته به هم څه وركړل شي، او كه مخكې لدې چې د خلكو حقونه پوره شي، د ده نيكي ختمي شي، نو د نورو گناهونه به پر ده واچول شي، او بيا به اور ته وغورځول شي.

دمسلمان پر غم خوشحالي نه ده پكار

78. عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ رضي الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُظْهِرُ الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيكَ رواه الترمذي وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ

له وائله بن اسقع رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی، د خپل ورور په غم خوشحالي مه كوه، ځكه چې الله تعالی به په هغه رحم وكړي (او دغم څخه به بي خلاص كړي) او تا به پرې اخته كړي.

دبلني اجابت

79. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ دُعِيَ فَلَمْ يُجِبْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ دَخَلَ عَلَى غَيْرِ دَعْوَةٍ دَخَلَ سَارِقًا وَخَرَجَ مُغِيرًا رواه ابوداود

حضرت عبدالله بن عمر رضي الله عنه فرمايي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: څوك چې (يو مناسبت ته) وبلل شو، او اجابت يې ونكړ، په تحقيق سره ده د الله او د رسول نافرمانی وكړه، او څوك چې پرته له بلني

چا کره ولاړ، هغه د غل په شان ننوت، او د داره مار په توگه راووت.¹

د چا کور ته د ورتلو پر مهال اجازه غوښتل

80. عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْأَسْتِئْذَانُ ثَلَاثٌ، فَإِنْ أُذِنَ لَكَ وَإِلَّا فَارْجِعْ. متفق عليه.

له حضرت ابوموسی اشعري رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: اجازه اخیستل تر درې ځلو پورې دي، که چیرې اجازه درکړل شول (نو ورشه) او که اجازه درنکړل شوه، بیرته وگرځه

میلمه پالنه

¹ - څوک چې دکور دڅښتن داجازې پرته ننوزي، هغه دغل سره تشبیه شوی دی، او څوک چې خوراک وکړي نو گوندې هغه داره کړي ده.

81. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ صَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ. متفق عليه.

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: څوک چې په الله تعالی او د آخرت په ورځ ایمان لري، د میلمه عزت دې وکړي، او څوک چې په الله او د آخرت په ورځ ایمان لري، خپلوي دې وپالي، او څوک چې په الله تعالی او د آخرت په ورځ ایمان لري، یا دې ښه خبره وکړي، او یا دې چپ کښيني.

داسلام اركان

درسول الله صلى الله عليه وسلم 100 احاديث

د قيامت په ورځ تر ټولو لومړی پوښتنه

82. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُرْطٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الصَّلَاةُ فَإِنْ صَلَحَتْ، صَلَحَ سَائِرُ عَمَلِهِ وَإِنْ فَسَدَتْ، فَسَدَ سَائِرُ عَمَلِهِ. رواه الطبراني.

له حضرت عبدالله بن قرط رضي الله عنه څخه روایت دي هغه ویلي: چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: د قیامت په ورځ به د بندې سره تر ټولو دمخه د لمانځه حساب کتاب کیږي، که لمونځ یې بشپړ وو، نو ټول عملونه به یې پوره وي او که لمونځ یې فاسد و خوت نو ټول عملونه به یې فاسد شي.

83. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَمْسُ صَلَوَاتٍ افترضهنَّ اللهُ تَعَالَى، مَنْ أَحْسَنَ وُضُوْعَهُنَّ وَصَلَّاهُنَّ لَوْفِيْهِنَّ وَأَتَمَّ

رُكُوعُهُمْ وَخُشُوعُهُمْ كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلَيْسَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ إِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ. رواه ابوداود.

له عبادہ بن صامت ؓ څخه روايت دی هغه ويلى چې رسول الله ﷺ فرمايلى دى: الله تعالى پنځه وخته لمونځونه فرض کړي دي. څوک چې په بڼه توگه اودس وکړي او په خپلو پاڅليو وختونو کې يې ادا کړي، په پوره اهتمام سره رکوع وکړي، په خشوع سره يې ادا کړي، له ده سره د الله تعالى ژمنه ده چې بڼه ورته وکړي، او چا چې دا کار ونکړي، نو له ده سره د الله تعالى ژمنه نشته، که خوښه يې شوه بڼه به ورته وکړي، او که يې خوښه شوه، عذاب به ورکړي.

د منافق لمونځ

84. عَنْ أَنَسٍ ؓ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تِلْكَ صَلَاةُ الْمُنَافِقِ، يَجْلِسُ يَرْقُبُ الشَّمْسَ حَتَّى إِذَا اصْفَرَّتْ وَكَانَتْ بَيْنَ قَرْنَيْ الشَّيْطَانِ قَامَ فَتَقَرَّ أَرْبَعًا لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا. رواه مسلم.

د حضرت انس ؓ څخه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايلى دي: دا د منافق لمونځ دی، چې کښيني او د لمر انتظار وباسي، ترڅو زير شي او د شيطان د دوه ښکرونو منځ ته راشي، بيا پاڅيږي او څلور ټونگې ووهي، او الله تعالى په کې ډير لږ يادوي.

له جومات سره محبت د ايمان نښه ده

85. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ؓ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ. رواه الترمذي.

د حضرت ابوسعید خدری رضی اللہ عنہ څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: کله چې یو سپری وگوری چې جومات ته ځي راځي، نو د هغه په ایمان گواهي ورکړی.

د رمضان روژه د تیروگنا هونو کفار ده

86. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ. متفق عليه.

د حضرت ابوهريره رضی اللہ عنہ څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: چا چې دایمان پر اساس او د ثواب په نیت روژه ونيوله نو هغه ته به مخکیني گناهونه وبخښل شي. او څوک چې دایمان پر اساس

او د ثواب په نیت د روژې په شپه لمونځ وکړي، هغه ته مخکیني گناهونه بخښل کیږي.

د روژې او قرآن شفاعت

87. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ، يَقُولُ الصِّيَامُ: أَيْ رَبِّ! إِنِّي مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، فَيُشَفِّعَانِ. رواه البيهقي.

د حضرت عبدالله بن عمر رضی اللہ عنہ څخه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: روژه او قرآن د بنده لپاره سپارښتنه کوي، روژه وايي: اي ربه! ما دی د ورځي له خوا له خوراک او خوندونو څخه منع کړی و، نو د ده په اړه زما شفاعت ومنه. او قرآن وايي: ما دی د شپې له مخې له

خوب څخه منع كړې و، نو د ده په اړه زما شفاعت ومنه.
نو د دواړو شفاعت به ومنل شي.

په ښه توگه حج اداء كول

88. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ، رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ. رواه البخاري

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: چا چې د الله لپاره حج وكړ او هلته (د خپلې ميرمنې سره) يو ځاى نشو، او گناه يې ونه كړه، نو داسې به راوگرځي، لكه مور چې نوى زېږولى وي¹

¹- د گناهونو څخه به پاك شي

د زكات نه وركولو سزا

89. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلَمْ يُوَدِّ زَكَاتَهُ، مَثَلُ لَهُ مَالُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَجَاعًا أَفْرَعُ لَهُ زَبْيَبَانٍ طَوَّفَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ يَأْخُذُ بِلَهْرَمَتَيْهِ يَعْنِي شِدْقَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا مَالِكٌ، أَنَا كَنْزُكَ ثُمَّ تَلَا (وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ .. الْآيَةَ.

له حضرت ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: چا ته چې الله تعالى مال وركړې وي، او د هغې زكات اداء نه كړي، نو دغه مال به ده ته د قيامت په ورځ د يو(زهرجن) گنجى مار په څيرجوړ شي، او د سترگو په سر به يې دوه تور ټكي وي. د قيامت په ورځ په ترې راچاپيره شي، او د وښكو څخه به يې راويسي او

ورته وبه وايي: چې زه ستا مال یم، زه ستا زیرمه یم. بیا
یې دا آیت ولوست: (گمان دې نه کوی هغه کسان چې
بخل کوي...) دسورت آل عمران 181 آیت یې ولوست.

د غوسې علاج

90. عَنْ غَطِيَّةَ ۞ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْغَضَبَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ رَوَاهُ ابوداود.

له حضرت عطيه ۞ خخه روايت دی چې رسول الله ۞ فرمايلي دي: په تحقيق سره قهر او غصه د شيطان له خوا دي، او شيطان له اور خخه پيدا شوی دی، او اور په اوبو سره مې کيږي، که چيږي يو له تاسې خخه په غصه شو نو اودس دې وکړي.

دجنت ضمانت

91. عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ۞ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ يَضْمَنُ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنَ لَهُ الْجَنَّةَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

له حضرت سهل بن سعد ۞ خخه روايت دی چې رسول الله ۞ فرمايلي دي: خوک چې ما ته د دواړو ژامنو او د دواړو پښو ترمنځ (د اندامونو) ضمانت راکړي، زه ورته دجنت ضمانت ورکوم.

92. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ۞ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَرْفَعُهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

له حضرت ابوهريره ۞ خخه روايت دی چې رسول الله ۞ فرمايلي دي: ډير ځله يو بنده داسې خبره وکړي، چې الله پرې راضي کيږي، او د ده ورته پام هم نه وي، الله تعالی پرې د ده درجات پورته کړي،

او ڊير ڇله يو بنده يوه داسي خبره وکري، چي الله پري ناراضه کيږي، او د ده ورته پام هم نه وي، او د هغي لامله جهنم ته ورپريوزي.

د مسئوليت احساس

93. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ وَحَسِبْتُ أَنْ قَدْ قَالَ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ. رواه البخاري ومسلم.

حضرت عبدالله بن عمر رضي الله عنه فرمايې: ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوريدلي دي چي فرمايل يې: هر يو له تاسو څخه مسئول دى،

او هر څوك د خپل لاس لاندې خلكوپه اړه مسئول دى، امام(واكدار) دخپل رعيت په اړه مسئول دى، سړى په خپل كور كې مسئول دى، هغه دخپل عيال په اړه مسئول دى، بنځه دخاوند د كور په اړه مسئوله ده، او دخپل عيال مسئوله ده، نوكر دخپل بادار دمال په اړه مسئول دى، او دخپل لاس لاندې چارو مسئول دى. حضرت عبدالله بن عمر فرمايې: چي گمان كوم رسول الله صلى الله عليه وسلم دا هم وويل: چي سړى دخپل پلار دمال په اړه مسئول دى، او دخپل رعيت مسئول دى، او هر يو له تاسي څخه دخپل رعيت په اړه مسئول دى.

دكسب غوره والى

94. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَحْتَنِبَ أَحَدُكُمْ حُرْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ. رواه البخاري

حضرت ابوهريره درسول الله ﷺ څخه روايت كوي، چې هغه فرمايل: كه چيرې يو له تاسو څخه په خپله شا باندي د خسو اوخاشاكو گيډي راوړي، دا ورته لدې غوره ده چې دچا څخه سوال وكړي، ځكه چې هغه به يا څه وركړي، او يا به يې ورنكړي.

دمرگ غوښتنه مه كوي

95. عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ مِنْ ضُرٍّ أَصَابَهُ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ أَحْيِي مَا كَانَتْ الْحَيَاءُ خَيْرًا لِي وَتَوَفِّي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي. رواه البخاري

له حضرت انس ﷺ څخه روايت دی، چې رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د مصيبت لامله هيڅکله دمرگ غوښتنه مه كوي، كه چيرې يې غواړئ، نوداسې ووايي: اي ربه ! كه زما په ژوند كې خير

وي، نوژوند راپه برخه كړه، او كه په مرگ كې مې خير وي نووفات مې كړه

مشتبهات (شکمن شيان)

96. عن الثَّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحَلَالُ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبَهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الْمُشْتَبَهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ كَرَّاحٍ يَرَعَى حَوْلَ الْجَمِيِّ يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ جَمِيًّا أَلَا إِنَّ جَمِيَّ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

له نعمان بن بشير ﷺ څخه روايت دی هغه ويلي: ما له رسول الله ﷺ څخه اوريدلې دي چې فرمايل به يې: حلال او حرام دواړه څرگند دي، او د دوی ترمنځ مشتبهات (شکمن شيان) دي چې

زيات شمير خلك پرې نه پوهيږي، چا چې له مشتبهاتوره شکمنو شيانو څخه ځان وژغوره هغه خپل دين او پت وساته ، او که خوک په مشتبهاتوکې پريوت ، مثال يې د هغه شپون دی چې خپله رمه د ساتل شوي څرخای په شاوخوا کې پيايي ، نژدې ده چې دې به پکې پريوزي، خبراوسئ چې هريادشاه د خپل ځان لپاره ساتلی ځای لری او په ځمکه کې د الله تعالی ساتل شوی ځای، د ده لخوا حرام کرل شوي شيان دي، او خبراوسئ چې په بدن کې يوه ټوټه ده کله چې هغه صالحه شي ، ټول بدن ورسره صالح شی او کله چې هغه فاسده شي ټول بدن ورسره فاسديږي. خبراوسئ چې هغه زړه دې .

په هر اندام صدقه

97. عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ
يُصِحُّ عَلَى كُلِّ سُلَامَى مِنْ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ فَكُلُّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلُّ

تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلُّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ وَأَمْرٌ
بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَيُجْزِي مِنْ ذَلِكَ رَكَعَتَانِ
يَرَكَعُهُمَا مِنَ الصُّحَى. رواه مسلم

حضرت ابوذر ؓ د رسول الله ﷺ څخه روايت کوي، چې هغه فرمايلي دي: هر سهار ستاسې په هر اندام (مفصل) باندې صدقه لارمه ده. هر ځل سبحان الله ويل صدقه ده، هر ځل الحمد لله ويل صدقه ده، هر ځل لاله الا لله ويل صدقه ده، هر ځل الله اکبر ويل صدقه ده، په نيکۍ باندې امر کول صدقه ده، له بدۍ څخه منع کول صدقه ده. اولدې ټولو څخه د ځانېت دوه رکعت له مونځ کفايت کوي.

ښه او بد ملگري

98. عَنْ أَبِي مُوسَى ؓ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَثَلُ الْجَلِيسِ

الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السُّوءِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْمِسْكِ وَكَبِيرِ الْحَدَّادِ لَا يَغْدُمُكَ مِنْ صَاحِبِ الْمِسْكِ إِذَا تَشْتَرِيهِ أَوْ تَجِدُ رِيحَهُ وَكَبِيرِ الْحَدَّادِ يُحْرِقُ بَدَنَكَ أَوْ تَوْبَكَ أَوْ تَجِدُ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً.

له حضرت ابو موسی ؓ خه روایت دی فرمایي چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: د نيك ملگري او بد ملگري مثال د عطر پلورونكي او د پين د بنی. دی. د عطر پلورونكي خه به بي برخي نه پاتي کيږي، يا به ترې خه واخلي او يا به ترې خوشبويي ومومي، او د پين په بنی. کي به دې بدن يا جامي وسوزي او يا به ترې بد بويي ومومي.

دوه ځانگړی نعمتونه

99. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ؓ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نِعْمَتَانِ مَعْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ رواه البخاري.

له ابن عباس ؓ خه روایت دی هغه ویلي دی : چې

رسول الله ﷺ فرمایلي دی: چې دوه نعمتونه داسی دی چې زیات شمیر خلک پکی زیانکاران دی: چې یویی روغتیا او بل یی وزگارتیا او فراغت دی.

له رسول الله سره محبت

100. عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ رواه البخاري

له حضرت انس ؓ خه روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمایلي دي: یو له تاسې خه مومن نشې کیدلای ترڅو چې زه ورته دپلار، زوي او ټولو خلکو خه محبوب نه اوسم.

